

Az euró mint közellenség

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 14. szám, 2021. április 9.

Érdeklődéssel, bár némi megütközéssel olvastam Kollarik István [Sarokkövek](#) című írását (ÉS, 2021/12., márc. 26.). Noha a cikk több megállapításával nem értek egyet, most csak azokat a vonatkozásokat ragadom ki, amelyek az euró bevezetéséhez, azaz az EMU-hoz való csatlakozáshoz kapcsolódnak.

1. Euró nélkül is lehet fegyelmezetlen és fegyelmezett fiskális politikát folytatni, írja a szerző, és persze Olaszország, valamint Görögország példáját említi. Azt azonban elfelejti, hogy Görögország eleve hamis adatokkal operált a csatlakozáskor (szándékosan hagyom nyitva, hogy a Közösséghez vagy az EMU-hoz történt csatlakozáskor: alkalmasint mindkettőnél), az olaszoknál pedig hagyományosan permanens kormányválság van, olyannyira, hogy már-már a válság a természetes állapot: 2000 és 2021 februárja között összesen tíz kormány alakult. Nyugodt, tartós, kiszámított és kiszámítható fiskális politika tehát aligha lehet jellemző az olasz gazdaságra.

Nem volt ezzel szemben ilyen jellegű (és főleg ilyen súlyos) problémája Szlovéniának és Szlovákiának sem, holott mindkettő szocialista ország(rész) volt, és egyszerre kellett megoldaniuk az államalapítás és az átalakítás gondját. Szlovéniában a Nemzeti Bank (Banka Slovenije, BS) és a kormány együtt kezdte a felkészülést 2003-ban, tehát még az uniós tagság előtt írt közös tanulmányukkal. A BS kormányzója és a kormány ekkor szociálliberális volt. Közben kormányváltás történt, és jobbközép koalíció alakult, ám ez az együttműködőket, némi csipkelődéstől eltekintve, nem zavarta. Szerencsétlenségre 2008-ban, tehát az áttérés első évében következett be a gazdasági-pénzügyi válság, amely kis híján padlóra küldte Szlovéniát, de végül úgy került ki belőle, hogy egyetlen nemzetközi szervezet segítségét sem kellett igénybe vennie. Úgy tudom, Szlovákia gazdasága sem omlott össze az euró bevezetésekor, igaz, igen gyakran konzultáltak a szlovénekkel.

2. Meglepett, hogy a szerző mekkora jelentőséget tulajdonít a leértékelésnek mint az önállóság ékes bizonyítékának. Minden harmadéves közgazdászhallgató tudja (legalábbis tudnia kell), hogy a leértékelés a külgazdasági szabályozás legrosszabb eszköze. Ez már az 1928-33-as nagy válság idején is bebizonyosodott, sőt, akkor bizonyosodott be igazán. A szükségszerűen beinduló leértékelési verseny ugyanis mélyíti a válságot. Épp ennek elkerülésére jött létre az IMF, amely a fizetésimérleg-nehézegek áthidalásához nyújt segítséget, illetve programot. Eredményességén lehet vitatkozni, de azon nem, hogy a legrosszabb, a leértékelés elkerülhető. Nem is szólva arról, hogy a devalváció a következő körben, az importnál visszaüt, megdrágítva az exportot, tehát nagyon is bizonytalan eszköz.

A HUF évek óta tartó leértékelődése még akkor is ösztönözheti az exportot, ha tudjuk, hogy háromnegyedét részben vagy egészben külföldi tulajdonú vállalatok adják, de miután a drágább import révén csökkenti a versenyképességet és növeli az inflációt, a kiszámíthatatlan árfolyam miatt is csökkenti a magyar gazdaság vonzerejét. Kevéssé ésszerű befektetni olyan gazdaságba, amelyben a pontos tervezés az árfolyam miatt nem lehetséges.

3. Hogy az euró a fejlettebb országnak kedvezne? Ráadásul „laboratóriumi tisztasággal”? Szlovákia külkereskedelme Németországgal 2020-ban mintegy 4 milliárd euró szlovák többletet mutatott, Szlovéniáé pedig 1,5 milliárd eurót (<https://wits.worldbank.org>). Mellesleg: a magyar kereskedelmi mérleg Németországgal hagyományosan magyar többlettel zárul. Nehezen látható be, hogy ezen mit és miért változtatna az euró magyarországi bevezetése, de a magam részéről örömmel fogadnék minden, erre vonatkozó magyarázatot.

5. És végül: egyetlen előnye sem volna az euró bevezetésének? Sem az összehasonlíthatóság, sem az átváltási költségek megszűnése, sem az ezáltal könnyebbé váló idegenforgalom?

A legnagyobb előny mégis az, hogy nem lehet manipulálni az árfolyammal, „nyereségessé tenni” a jegybankot, és ezzel a nyereséggel nem lehet bűvészkedni.

Persze, ami nekünk, a többségnek előny, az a lépten-nyomon „tőzsdespekulánsokról” vizionáló elitnek igenis hátrány. És nem a „hazafiság”, még csak nem is az „önállóság”, hanem éppen ez a dolog lényege.